

Ilze Upīte

SIRDIS

puspievērtas

Ilze Upīte

SIRDIS

puspievērtas

821.174-31

Up 480

Natālijas Kugajevskas vāka dizains

Vāka dizainam izmantoti attēli no

iveklitch@gmail.com/depositphotos.com

elnur_/depositphotos.com

vigenmnoyan@gmail.com/depositphotos.com

Autores foto © Elīna Jurēvica

Šis ir ar autortiesībām aizsargāts darbs. Darba reproducēšana vai jebkāda cita neatļauta izmantošana ir autortiesību pārkāpums. Par autortiesību pārkāpšanu ir paredzēta atbildība Krimināllikuma 148. pantā.

© Ilze Upīte, 2023

© Literārā apdare, izdevums, mākslinieciskais noformējums,

Apgāds Zvaigzne ABC, 2023

ISBN 978-9934-31-601-2

Prologs

Dzīvokļa ārdurvis bija palikušas puspievērtas. Dīvaini. Kurp viņa steigusies? Nē, drīzāk būtu jāvaicā, no kurienes, jo bija dzirdama nedaudz aizelsusies balss. Vairākas balsis. Viņš nostājās uz sliekšņa, joprojām dubulto durvju aizsegā, neuzdrošinādamies spert soli tālāk. Gaiss šķita tik biezs, ka to varētu griezt ar nazi.

Viņa laikam tagad atradās dzīvojamā istabā, jo balss atskanēja pavisam tuvu. Otru viņš atpazīna un saprata, ar ko viņa sarunājas.

– Visi tagad zina.

– Kāda bija reakcija?

– Kā tev šķiet?

– Nu ko lai dara, ja viņas mamma meitai neiemācīja, kā izdevīgi “iekrist”! – Pēc šiem vārdiem atskanēja sauss smiekliņš.

Stāvētājs uz sliekšņa strauji ievilka elpu un jau grāsījās atkāpties, bet sarunas turpinājums viņu teju burtiski pienagloja pie zemes.

– Papildināšu tavu mācību – “iekrist” no pareizā vīrieša...

Pirmā nodaļa

Ak nē... Nē, nē, NĒ! Sonoras skatiens nerimtīgi pārmeklēja bagāžas lenti, bet prāvā tumšzilā kofera uz tās nebija. Jau trešo goda apli meta tikai viens vienīgs vidēja izmēra koferis sudraba krāsā. Viņa bija palikusi pēdējā no sava reisa. Ģimenes locekļiem un draudzenēm paredzētās dāvanas, daļa garderobes – tas viss bija aizceļojis sazin kur. Uzmetusi vēl vienu cerīgu mirkli lentei, Sonora nopūtās un, vilkdama aiz sevis koferīti, kuru bija paņēmusi rokas bagāžā, devās uz atrasto mantu biroju, lai ziņotu par starpgadījumu. Pa ceļam viņa ieslēdza mobilo telefonu un aši nosūtīja vēsti mammai, ka radusies neparedzēta aizkavēšanās.

– Lūk, tur jau viņa nāk! Mīļā, šurp! – pazīstamā balss pārskanēja sagaidītāju zonā valdošo murdoņu. Sonora ciešāk satvēra koferīša rokturi un pielika soli. Ieraugot mammas nepacietīgo un smaidošo seju, arī jaunās sievietes lūpās uzplauka smails. Viņas apskāvās un kādu mirkli palika stāvam, līdz Sonora maigi atraisījās no skavām un uzlūkoja mammu. – Man šķiet, mēs traucējam citiem sagaidītājiem. Iesim!

– Kādēļ tu rakstīji par aizkavēšanos? Lidmašīna taču atlidoja laikus, – mamma apvaicājās, abām dodoties izejas virzienā.

– Kofēris pazudis, vajadzēja aizpildīt veidlapu atrasto mantu birojā. Piedod, tu laikam tik drīz netiksi pie lieliskās spāņu keramikas. Gustavam un tētīm savukārt nopirku dažādus gardumus.

Mammai bija izdevies atrast brīvu stāvvietu samērā tuvu izejai. Sonora iecēla kofēri bagāžas nodalījumā un iekārtojās pasažieru sēdekļi.

– Negribēju tēti atstāt vienu, tādēļ pie viņa palika Gustavs, – mamma paskaidroja, izripiņot automašīnu laukā no lidostas teritorijas.

– Kā jums klājas? Kā tētis jūtas?

– Labāk, bet tu jau zini, kāds viņš ir, – ne mirkli nespēj palikt mierā un pārmaiņas pēc padomāt par sevi. Tavam tētīm gribas ātrāk tikt prom no slimnīcas, jo šķiet, ka serviss izputēs, ja viņš kā vanags neuzmanīs puišus.

Ģimeni bija neprātīgi pārbiedējusi tēva pēkšņā sabrukšana. Visi bija jauki nosvinējuši Ziemassvētkus un Vecgada vakaru un otrajā janvārī pavadīja Sonoru uz lidostu. Pagāja vien divas nedēļas, un visu kājām gaisā sagrieza mamma zvanš. Piepeši situācija līdzinājās filmā “Ātrums” attēlotajai – autobuss traucas uz priekšu, nedrīkstēdams apstāties, vai arī tas eksplodēs.

Miokarda infarkts – tāds bija mediķu verdikts. Ja vien šajā situācijā tā drīkst teikt, tēvam laimējās: negaidītās sāpes krūtīs sākās brīdī, kad viņš nesēdēja pie automašīnas stūres un nebija mājās viens. Mammai atlika uzvest skatienu viņa sāpju izkēmotajai, pelēkajai sejai, lai tvertu pēc telefona un uzspiestu 113. Neatliekamās palīdzības mediķi bija paspējuši tēvu nogādāt slimnīcā, kur tika atjaunota skābekli saturošo asiņu plūsma un novērsts pats sliktākais scenārijs – nāve. Ārsti bija

ievietojuši tētīm sirds asinsvadu stentu, lai saglabātu artēriju atvērtu.

– Tu izskaties lieliski, miļā, tik brūna! – Mamma sāniski pavērās uz meitu, kamēr auto pamazām tuvojās slimnīcai.

– Noteikti brūnāka nekā daļa šejieniēšu. – Sonora pasmīnēja un tad kļuva nopietna. – Saules man laikam pietrūks visvairāk. Arī draugu, ēdiena...

– Vai jūs ar Havjeru esat noslēguši pamieru?

– It kā jā, bet tāpēc jau nav mazāk nepatīkami vai sāpīgi. Mums abiem. Mamm, es tiešām nebiju pārliecināta, ka ir īstais laiks pieņemt tik nopietnu lēmumu.

– Nožēlo?

– Laikam jau, šad un tad. Man pietrūkst tā, kas mums bija.

Četrus gadus Sonora studēja rakstveida un mutvārdu tulkošanu ar specializāciju angļu-latviešu-angļu valodā. Kādā no augstskolas ballītēm viņa iepazinās un sadraudzējās ar apmaiņas studentiem no Spānijas. Mēnesi apceļojusi Spāniju, viņa, atbraukusi mājās, izlēma par labu romāņu valodu un kultūras studijām maģistra programmā. Pēc grāda iegūšanas viņa atgriezās Seviljā, lai strādātu firmā, kas piederēja drauga un simpātiju objekta Havjera mātei, pamatīgi apguva valodu un iemīlēja šo zemi un cilvēkus tajā. Romantiskās attiecības ar Havjeru tomēr pārtrūka, bet Sonoras saikne ar Spāniju gan ne. Šajā valstī viņa nodzīvoja vairāk nekā trīssarpus gadu, Latvijā iegriežoties tikai uz Ziemassvētkiem, jo zināja – vecākiem ģimenes kopābūšana šajās dienās ir īpaši svarīga.

Slimnīcas palātā abas ieradās kaismīgas diskusijas pašā vidū – tēvs un brālis bakstīja ar pirkstiem planšetē, nespēdami vienoties par to, vai tiesnešu piešķirtā dzeltenā kartīte Mesi bijis adekvāts sods par pārkāpumu.

– Tā taču bija tīrākā simulācija, viņš tam džekam pat lāgā nepieskārās... – Gustavs aprāvās un plati pasmaidīja. – Hei, māšuk! – Sonora uzspieda viņa vaigam steidzīgu skūpstu un devās pie tēva, kurš sēdēja uz gultas malas. Tētis joprojām izskatījās nedaudz bāls un saguris, un bija neierasti redzēt viņu dienas vidū ģērbušos vaļīgā treniņtērpā ierasto džinsu un krekla vietā. No tēva dvesa spēcīga medikamentu smarža, bet viņš bija šeit, nekam citam nebija nozīmes.

– Sākāt jau vāķēt, jā? Nekā nebija! – noducināja tēvs, kad Sonora viņu cieši jo cieši apkampa. Būdam atturīgs jūtu izpausmēs, tēvs nokrekstējās, papliķēja viņai pa muguru un atstūma mazliet nost, lai kārtīgi nopētītu. – Nu, saulīt, laipni lūgta dzimtenē! Nezinu, ko viņi tev tajā Spānijā devuši ēst un dzert, tu taču izskaties pavisam nonīkusi.

– Es arī priecājos tevi redzēt, tēt, – Sonora nočukstēja. Acis piepeši pieplūda asarām, un viņa no jauna apskāva tēvu. Viņš šķita nedaudz apmulsis, bet atbildēja ar tikpat ciešu skāvienu un nomurmināja meitai pie auss: – Nu ko tu, būs jau labi, būs labi.

Mamma nostājās pie gultas gala, uzlikusi rokas uz plastmasas apmales, un ar maigumu noraudzījās mīļajos. Tagad, kad viņi visi bija kopā, tumsa šķita atkāpjami.

– Šodien runāju ar tavu ārstu. Ja turpināsi atspirt tikpat labi kā līdz šim, nedēļas beigās tevi izrakstīs, – viņa pavēstīja.

– Man taču nekas nekaiš! Gulēt es varu arī mājās un izpildīt tos ērmos vingrojumus. Turklāt mēs esam sīkstī ļaudis. Atceries kaut vai manu tēvu – ārsts toreiz mums teica, lai pievaldām to savu večuku, jo viņš pat uz nāves gultas knieba māsiņām mīkstumos.

Šajā brīdī gluži kā saukta palātā atsperīgā solī ienāca fizioterapijas speciāliste un moži apvaicājās: – Andri, kā šodien jūtamies?

– Labi, – tēvs attrauca.

– Prieks dzirdēt! Gatavs pavingrot?

Viņi atvadījās. Mamma apsoliņa atkal atbraukt vakarā, un visi izgāja no palātas. Ejot uz auto, Sonora dziļi ievilka krūtīs ledaino gaisu, kas šķita īpaši svaigs pēc slimnīcas telpās valdošā specifiskā aromāta.

– Dēliņ, tu arī brauksi mums līdzī? – mamma apvaicājās, pirms sēdās mašīnā. Gustavs apstiprinoši pamāja.

Mājās viņi ilgi sēdēja pie galda: ēda, dzēra, tērzēja. Pēcāk mamma un Sonora vēlreiz devās uz slimnīcu, lai aizvestu tēvam buljonu. Ilgi viņas nepalika, jo slimnieks bija iegrimis hokeja spēles vērošanā.

Atgriezusies Sonora iegāja savā vecajā istabā, ko mamma tagad izmantoja par kabinetu, un secināja, ka te joprojām ir gana omulīgi. Jaunā sieviete iekārtojās dīvanā un pasniedzās pēc planšetes, lai pirms miega noskatītos kārtējo “Grejas anatomijas” sēriju, kad istabas durvis pavērās šaurā spraudziņā un tajā parādījās mammas stāvs.

– Vai tu jau guli?

– Nē, mamm.

– Kā tu jūties?

Sonora apturēja seriālu, uzslējās sēdus un apkampa ceļgalus. Viņa gribēja atraukt “labi!”, bet mēle neklausīja, un atgadījās tas pats, kas notika mirklī, kad viņa ieraudzīja tēvu, – visa piepeši šķita par daudz. Sonora atkal apraudājās. Mamma apsēdās meitai blakus un saņēma viņas plaukstu.

– Man šķiet, tu to visu esi turējusi sevī gana ilgi. Tev vajag no tā atbrīvoties un reizi par visām reizēm kārtīgi izraudāties. Nekautrējies no manis, meitiņ.

Sonora piespiedās mammas siltajam plecam un brīdi klusēja.

– Tā ir briesmīga sajūta, mamm... Viss šķiet tik pašsaprotams, arī tava un tēta klātbūtne, līdz... Tu saproti.

– Saprotu, mīlulīt. Es arī joprojām baidos. Ļoti baidos. Dievs zina, ka mums ir gājis visādi, bet viņš ir labākais vīrs, kādu es varu iedomāties, – mamma atzinās.

Tēva veselības problēmas bija atgādinājušas par vēl vienu dzīves aksiomu – neparedzamību un laika vērtību.

Kā jau ārsti bija solījuši, nedēļas beigās tēvu izrakstīja no slimnīcas, un viņš atgriezās mājās – kopā ar stingrām rekomendācijām par režīmu, kas būs jāievēro turpmākajos mēnešos, būtībā visu atlikušo mūžu. Galvenie iemesli, kas tēvu noveda līdz infarktā, tika minēti divi: augstais holesterīna līmenis un smēķēšana. Atteikšanās no pēdējā, protams, ne bez zināmām pūlēm, tēvam bija pa spēkam, taču lielākās mokas sagādāja ledusskapja un virtuves plauktu saturs. Tas izraisīja gan dusmu lēkmes, gan ieciršanos. Tētis izteicās: “Es esmu nodzīvojis šai saulē sešdesmit gadus un vienā mierā ēdis gan sviestu, gan caurudzīti, un iepūtiet man, ja labprātīgi no tā

atsacišos!” Mamma viņu atbrūņoja pamazām, atklājot neskaitāmus veidus, kā veselīgi un gardi pagatavot zivis, izmantot liesāku gaļu un dārzeņus un uzburt pat “bezgrēcīgus našķus”, kas atbilda ģimenes galvas konservatīvajai gaumei.

Aina Liepiņa bija lieliska pavāre, gādīga saimniece un laba sieva. Pēc bērnu piedzimšanas viņa vairs neatgriezās iepriekšējā darbavietā, bet palika saimniekot mājās un reizi pa reizei piepalīdzēja vīram grāmatvedības jautājumos. “Manuprāt, nav īsti prātīgi vīram un sievai strādāt kopā, jo nav iespējams nošķirt, kur beidzas darbs un sākas vīra un sievas un vecāku lomas, bet mums laimējās, jo es neko nesaprotu no mašīnām,” viņa mēdza pasmieties, netieši norādot, ka abi ir spēcīgas personības ar skaidri definētiem viedokļiem.

Reizumis, kad šie viedokļi sadūrās, Liepiņu mājā drebēja sienas un jumts, tomēr Sonora neatcerējās, ka vecāki būtu dienām ilgi plēsušies vai arī staigājuši sadrūvējušies. Tādas vērtības kā cieņa citam pret citu, rūpes par savējiem, nekad nepametot tos nelaimē, vecāki bija centušies iemācīt arī bērniem.

Bija patīkami atkal izbaudīt ģimenes siltumu. Sonora centās, cik spēja, lai atvieglotu mātes ikdienu un kopā ar viņu dalītu rūpes par tēvu, kurš nu jau cik necik atgādināja savu iepriekšējo “es”. Tieši tādēļ viņš nelabprāt pakļāvās meitas uzstājīgajam ierosinājumam aizbraukt uz kārtējo veselības pārbaudi.

– Varbūt mana sirds ir maķenīt nolietojusies, bet prasmi stūrēt neesmu zaudējis, – viņš norūca, ieraušoties pasažieru sēdekļi.

– Tās sauc par rūpēm, tēt. Turklāt tev vēl nav ļauts vadīt mašīnu. Neliedz man to prieku! – Sonora uzlika plaukstu tēva raupjajai delnai. Tad pievērsās ceļam un atpakaļgaitā izstūrēja auto no pagalma.

– Cik reižu es ietriesos vārtu stabos, kad mācīji man braukt? – Viņa uzmeta blakussēdētājam šķelmīgu skatienu.

– Kurš gan to skaita! – Tēvs atmeta ar roku.

– Tici man, salīdzinājumā ar Spāniju jūs visi te velkaties kā aizmiguši, – Sonora iesmējās.

– Runājot par Spāniju, meit... Kad tu grasies lidot atpakaļ?

– Vēl nezinu. Vai esmu tev tik ļoti apnikusi, ka man laiks otrreiz pamest ģimenes ligzdu?

– Ne jau to es gribēju sacīt. Tev nav jāatliek savas darīšanas mūsu dēļ.

– Tici man, nekā neatliekama nebija.

– Bet tu tai zemē esi labi iedzīvojusies, vai ne?

– Normāli, tēt. Tomēr dzimtās mājas man ir vienas un vecāki – arī.

– Nu ko tad mēs, vecāki... Varam tikai cerēt, ka esam izaudzinājuši krietnus cilvēkus, un būt blakus, kad vajadzīgs. Jums pašiem ir sava galva uz pleciem un sava dzīve.

Salonā iestājās klusums. Sonora augstu novērtēja vecāku delikātumu un centienus respektēt viņas un brāļa lēmumus. Jā, Sonorai un Gustavam augot, ģimenē valdīja likumi, un tie bija jāievēro. Sevišķi tēta noteiktie – viņš bērnus audzināja stingri, novelkot robežas, un radināja tos būt patstāvīgiem un spējīgiem uzņemties atbildību gan par savu rīcību, gan par tās sekām. Bet,

tiklīdz putnēni spruka laukā no ligzdas, bija sācijas viņu lidojums, un nu viss bija pašu rokās.

Aprīļa beigās Sonorai beidzot vajadzēja pieņemt lēmumu atgriezties vai neatgriezties Spānijā, taču viņa joprojām svārstījās, turklāt pati īsti nesaprata, kādēļ. Spānijā Sonora jutās kā savējā, viņai tur bija tīkams darbs, draugi. Nebija neviena šķietami pamatota iemesla, kādēļ palikt Latvijā. Arī tēta veselība bija ievērojami uzlabojusies, viņš bija atguvis spēkus un, sevi pārlietu nepārpūlējot, uzraudzīja darbu servisā. Un tomēr bija tik labi pēc ilgāka pārtraukuma atkal izbaudīt gadalaiku dažādību! Īpaši jau ziemu – tā bija siltāka un ne tik sniegota kā Sonoras atmiņās, taču uzkāpt uz slēpēm bija bauda. Satikties ar draudzenēm. Būt tur, kur ir viņas saknes.

Kā mēdz gadīties, Lielais Nezināmais šoreiz rīkojās viņas vietā. Sonora saņēma ziņu, ka viņas darbavietas Spānijā vairs nav, jo uzņēmums pārtrauc darbību maksātspējas dēļ. Ņemot vērā to un arī faktu, ka ar Havjeru Sonoru saistīja vairs tikai draudzība, Spānijas lappusi vismaz pagaidām likās prātīgāk aizšķirt.

Izdarījusi izvēli, viņa bija zvanījusi Havjeram, lai lūgtu palīdzību atlikušo mantu sasaiņošanā un nogādāšanā ar kurjerpastu uz Latviju. Pārāk daudz to nebija, galvenokārt apģērbs un dažī sadzīves priekšmeti.

– *Bonita*, tu taču vari dabūt citu darbu! Es aptaujāju paziņas, – Havjers Sonorai tik tīkamajā skanīgajā spāņu mēlē pauda neizpratni par viņas lēmumu. Atgāzies krēslā, viņš nopūtās, salika rokas aiz galvas un atvirzījās nedaudz tālāk no datora.

– Es par to daudz domāju, bet... nezinu. Man gribētos kādu laiku padzīvot šeit.

– Ģimenes dēļ? – to vaicādams, Havjers pieliecās tuvāk ekrānam.

– Drīzāk sevis dēļ.

– Man tevis pietrūks, *bonita*.

Sonora pasmaidīja. Savā ziņā arī viņai Havjera joprojām pietrūka. Viņš bija mīļš, ģimenisks, skaļš, dedzīgs un radošs. Savam priekam muzicēja grupā kopā ar studiju laika biedriem – spēlēja bungas –, turklāt rakstīja recenzijas vienā no iecienītākajiem žurnāliem valstī, kā arī strādāja pie pirmās grāmatas. Ar manuskriptu viņš cīnījās jau ilgāk nekā gadu. Kad Sonora pirmoreiz dzirdēja ideju par sižetu, viņai tā šķita daudzsološa. Sonoras nedaudzās spāņu draudzenes – drīzāk gan labas paziņas – visas vienā balsī apgalvoja, ka Sonora neesot īsti prātīga, nepieņemot Havjera bildinājumu. Kad Havjers sniedza gredzenu, Sonora nezināja, ko atbildēt. Viņa lūdza puisim laiku pārdomām. Havjers sākotnēji piekrita, bet, nedēļām ritot, kļuva arvien nepacietīgāks.

“Es netieku gudra, patiešām. Kādēļ tu negribi ar viņu precēties?” ziņkāriģi vaicāja Dominika. Sonora viņu bija sastapusi puisa dzimšanas dienas svinībās pirmajā Spānijā nodzīvotajā gadā. Dominika bija Havjera labākā drauga līgava, un laika gaitā abas sadraudzējās. Dominika redzēja, cik ļoti Sonora cīnās ar sevi, tālab bija atnākusi ciemos ar vīna pudeli, būdama gatava uz klausīt visas nebūšanas. Viņa pati jau bija paguvusi apprecēties un jutās neizsakāmi laimīga, tālab nespēja aptvert, kāpēc Sonora šaubās.

“Neesmu pārlicināta, ka vēlos spert šo soli. Laulība nav joka lieta, man gribētos precēties tikai vienreiz mūžā. Es neesmu emocionāli gatava laulībai,” Sonora skaidroja Dominikai.

“Jūs viens otru mīlat, tas ir redzams, vien paskatoties uz jums abiem. Kā tu vari mīlēt, bet nebūt emocionāli gatava?” Dominika joprojām neizprata Sonoras argumentus.

Sonora skumīgi pasmaidīja. “Redzi, ka varu.”

Sonoras neizlēmīgums radīja plaisu starp abiem jauniešiem. Negribot aizvainot Havjera pašlepnumu, Sonora centās puisim izskaidrot, ka vaina nav viņā, ka viņa īsti sevi neizprot un tādēļ nevar pieņemt gredzenu. Ilgāka laika novilcināšana nebūtu godīga. Havjers, tāpat kā Dominika, nesaprata, kā iespējams mīlēt, vienlaikus negribot saistīties uz mūžu.

“Es nevaru piekrist precēties tikai tevis dēļ, Havjer! Man tas jādara arī sevis dēļ. Bet, ja es piekristu, tad melotu pati sev,” Sonora, asarām ritot pāri vaigiem, taisnojās.

Kādu laiciņu Havjers no viņas izvairījās un starp abiem valdīja spriedze, tomēr pamazām atmaīga, jo saprata, ka ar varu te nekas nav līdzams. Un gada sākumā Havjers uzsāka jaunas attiecības – Alessandra bija viņa kolēģe žurnālā.

– Man tevis arī pietrūks. Bet mēs taču varam ik pa laikam sazināties. Protams, ja Alessandrai nebūs iebildumu.

– Tu esi pārāk tālu, lai viņai būtu iebildumi. – Havjers šķelmīgi pasmaidīja. Vēl brīdi patērzējuši, viņi atvadījās. Sonora aizvēra klēpj datoru un saberzēja seju. Šis

jautājums bija atrisināts. Nu atlikuši vēl divi. Lai arī dzīve vecāku paspārnē bija rimta un ērta, Sonora juta, ka viņai nepieciešama neatkarība. Tātad – pienācis laiks noīrēt dzīvokli un atrast darbu šeit, Rīgā. *¡Viva el cambio!*
Lai dzīvo pārmaiņas!